

A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

P 1 6 1 A 1 0 3 1 2

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

2. feladatlap

Művészi szöveg(részlet) elemzése

2016. május 30., hétfő / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök:

A jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával.

A feladatlaphoz mellékelve van egy üres lap a vázlatkészítéshez.

SAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELŐLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi.

Ragassza vagy írja be kódszámát az erre kijelölt helyre ezen az oldalon, az értékelőlapokon és az üres lapon!

A feladatlap két művészi szöveg(részlet)et tartalmaz, valamint a hozzájuk kapcsolódó irányított és kevésbé irányított szövegalkotási szempontsört. A kettő közül csak az egyiket válassza, vagy az irányítottat (1.), vagy a kevésbé irányítottat (2.)! A dolgozat terjedelme minimum 400–600 szó. Összesen 30 pont érhető el.

A táblázatban jelölje x-szel a választott szövegalkotási módot!

1.	2.

Csak golyós- vagy töltőtollat használhat. Írott betűkkel, olvashatóan írjon, a nyelvtani és a helyesírási szabályoknak megfelelően! Ha rosszul fogalmazott, húzza át a szót vagy a mondatot, és írja le újra! Az olvashatatlan dolgozatot 0 ponttal értékeljük. A mellékelt üres lapra írt vázlatát nem értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 2 üres.

Üres oldal

1. Irányított irodalmi fogalmazás Szakonyi Károly Turkálunk c. novellájának részlete alapján

Kora délelőtt, amikor elindulok a városba, a reggeli forgalom után végre csendesülő utcán különös alakokat látok baktatni kertkaputól kertkapuig. Zsákokat, maszatos nejlonzatyrot hurcolnak magukkal, felnyitogatják a kukák fedelét, könyökig vájkálnak, matatnak a szemétben, holmi zsákmány után kutatnak. [...]

Nem zavartatják magukat, ha beléjük botlom, teszik dolgukat. Istenem, hát mindenkinek megvan a maga feladata. Ki szerkesztőségbe, színházi próbára, hivatalba, egyetemi előadóterembe, műhelybe siet, ki pedig kukázik. Egyformán telik mindenki fölött az idő. [...]

De vannak másféle turkálók, nem csak ezek a göncökben járó, [...] hajléktalan vagy csak igen szegény sorsú alakok, valóban filléres gondokkal küzdők, a lét peremén tengődők, akiknek kenyérre vagy urambocsá', korty italocskára kell a guberált kacatokért az emitt, amott kapott forintocska. Nem. Ezek a másfélék nem a kukák fedelét nyitogatják rászorultságukban, hanem [...] a használt holmik boltjaiba térnek be, és ott turkálnak óraszám, türelemmel, és a jó zsákmány reményében a halomba rakott szoknyák, kabátok, ingek [...] között. Leginkább hölgyek, fiatalok és korosabbak, munkásasszonyok meg értelmiségiek; pedagógusok, adminisztrátorok, írók feleségei; egyszóval, ha nem is szájalomra méltóak, de azok közül valók, akik nem bírnak lépést tartani a növekedő drágasággal, és csak sóváran nézegetik az áruházak kirakataiba kitett, megfizethetetlenül magas áron kínált holmikat. [...]

Bizonyos értelemben ez is rátartóság: a pénztelenségben sem elhagyni magunkat. Úgy tenni, mintha egyaránt futná kosztra, lakbérre, divatozásra. [...] Emlékszem, amikor a háború utáni évben, a nagy nyomorban megérkeztek hozzánk tengerentúlról a JOINT-csomagok, milyen sikk lett az amerikai tengerészkabát [...]. Aztán az ötvenes években a negyvennyolc körül disszidált családtagok, ötvenhét után meg az akkor kimenekültek kezdték küldözgetni a használt holmikat; akkortájt ezekből a csomagokból ruházkodtunk. [...]

Gyerekkoromban handlék¹ járták a házakat, összevásárolták a kidobásra szánt ruhákat, amelyeket aztán a Teleki téren megvehettünk tőlük. Nekem is volt onnan, a háborús időkben, télikabátom. [...]

¹ handlé: ószeres; használt holmik adásvételével foglalkozó (házaló) kereskedő

Szempontok:

- Ismertesse a novella témáját és az írói elbeszélésmódot!
- Mutassa be a részletben megjelenített turkálók két típusát! Fogalmazza meg, miben különbözik egymástól a két csoport! Vizsgálja meg az író személyes tapasztalatait a pénztelenségről, majd értelmezze a *pénztelenségben sem elhagyni magunkat* gondolatot!
- Fejtse ki véleményét napjaink nincstelenjeinek sorsáról! Fogalmazza meg, Ön szerint hogyan javíthatnánk szegény sorsú embertársaink helyzetén!

A szempontok sorrendjét nem kötelező követni. Állításait idézetekkel támassza alá! Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, valamint stilisztikai és nyelvi megformálására!

2. Kevésbé irányított irodalmi fogalmazás Kolozsvári Grandpierre Emil Gyerekzsarolók című novellájának részlete alapján

Akkor már harmadik napja nem beszéltünk egymással. [...] Úgy jöttünk-mentünk egymás mellett, mint két idegen. [...]

A gyerek, az én drága Esztikém, tudta már az okos kis fejecskéjével, hogy ilyenkor mit kell tenni. Korábban kelt, el is készült, mire mosakodni kezdtünk. [...] Puskaporos a levegő, [...] ezt kitapasztalta. Ha ő nem volna, a lelke, az aranyom, úgy otthagynám a tökfaj apját [...]

Azt meg kell hagyni, Tibor is szereti Esztikét. Ezért is nem kiabálunk mi egymásra, ezért csináljuk ezt a néma háborút [...] Mert ami engem illet, mikor Tibor összehúzza a száját, az orra megnyúlik, a ráncok fölzaladnak a homlokára, előnt az epe. Minden eszembe jut, amivel valaha bosszantott, az utolsó szóig. [...]

Én amolyan robbanó fajta vagyok. Ami a kezemben, a földhöz, egy sértés jobbról, egy balról, s kiadom a mérget. Ő meg érleli. Jár-kelel a megnyúlt képével, engem mintha nem látna, de a szeme mindenben rajta. [...]

Tizenöt év múlt el, tizenöt év házasság, az élet java. Most ott tartunk, hogy vagy hallgatunk, vagy veszekszünk. [...]

Hálistennek, hogy itt van Esztike, ő vigasztal meg mindenért. Kései gyerek, már föladtuk a reményt, mikor jelentkezett. [...]

Vettem két mozijegyet, elviszem az én drága kis aranyomat, egyetlenemet, [...] Hazajövet meguzsonnázunk. Jó lesz aranyom?

Így kérdeztem tőle, s oda se figyeltem nagyon, nem vártam én választ, csak épp hogy tudja. De hogy nem felelt, odafordultam mégis. Néz, akkora a szeme, mint az öklöm, néz, és rémültnék látszik. [...] Aztán kiböki, hogy ő már megígérte édesapjának, hogy vele megy. Cirkuszba s persze utána cukrászdába, uzsonnázni.

– Apáddal majd este még sétálni a Duna-partra. Vagy ha ma este nem, hát holnap, ha holnap nem, holnapután. De ma velem jössz! Megértetted? – Olyan vékonyan felelt, alig érttettem, de megígérte.

[...] nyílt az ajtó, s beszólt Tibor, [...] hogy gyere csak, Esztike, gyere szívem. [...] Nem szóltam, [...] De azt tudtam, hogy ezt nem hagyom annyiban. Ne vegye le a lányomat a lábáról. [...]

– Aranyom, ugye anyukáddal jössz moziba? – fogtam el később. – Megígéred. [...]

Észre sem vettem, eltelt az idő. [...]

– Esztike, aranyom, gyere ebédelni! – kiáltottam [...] Még kétszer [...], nem jött. [...] Ott áll Tibor [...] Nem ő vitte le, az arcán látom. [...]

– Istenem! Hol az a gyerek? – kiáltottam. [...] Mikor visszafordultam, megakadt a szemem a Tibor arcán. Fehér, mézsfehér, a szája meglazult.

– Micsoda örültek vagyunk! – mondta.

– Nem örültek, gazemberek! Gyerekzsarolók!

Estefelé akadtunk rá. Nagyon elbűjt. Nem az én szüleimhez ment, nem a férjem rokonaihoz. A maga világában keresett menedéket, az egyik osztálytársánál.

Szempontok:

Ismertesse a szövegrészlet témáját és az írói elbeszélésmódot! Mutassa be a családot! Vizsgálja meg a házastársak kapcsolatát, majd elemezze a lányukhoz való viszonyulásukat, és annak következményeit! A címből kiindulva fejtse ki véleményét a megjelenített szülői magatartásról, valamint a feltétel nélküli, őszinte szeretetről!

A szempontok sorrendjét nem kötelező követni. Állításait idézetekkel támassza alá! Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, valamint stilisztikai és nyelvi megformálására!

Üres oldal